

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η περίπτωση της Νάξου

Ρόϊδω Μητούλα

Καθηγήτρια Βιώσιμη Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Τμήμα Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

mitoula@hua.gr

- Η λέξη **ΜΟΥΣΕΙΟ** προέρχεται ετυμολογικά από τις μούσες καθώς στην αρχαιότητα το μουσείον ήταν το **τέμενος των Μουσών**
- Η χρήση του όρου με τη σημερινή του έννοια καθιερώνεται κατά τον 19ο αιώνα όπου το μουσείο αρχίζει να θεωρείται ο κατεξοχήν κατάλληλος **χώρος για τη φύλαξη τοπικών αρχαιοτήτων και άλλων αντικειμένων με ενδιαφέρον**
- Ο απώτερος **σκοπός** του μουσείου είναι **η διδασχή και η αναψυχή του κοινού**

Σύμφωνα με το ICOM είναι ένα **μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της**, ανοιχτό στο κοινό, που ερευνά τα υλικά αντικείμενα των ανθρώπων και του περιβάλλοντός τους, αποκτά αυτά τα αντικείμενα, τα διατηρεί, τα ερμηνεύει και πρωτίστως τα εκθέτει προς όφελος του κοινού, κυρίως μέσα από διαδικασίες μελέτης, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας

Μουσείο ονομάζουμε τους χώρους όπου βρίσκονται συγκεντρωμένα τεκμήρια του ανθρώπινου πολιτισμού, υλικά κατάλοιπα, μάρτυρες της ιστορίας του ανθρώπου αλλά και του φυσικού κόσμου

Υπάρχουν πολλά **διαφορετικά είδη μουσείων** και χαρακτηρίζονται, τις περισσότερες φορές, ανάλογα με το είδος των αντικειμένων που συλλέγουν και εκθέτουν.

Στην Ελλάδα έχουμε Μουσεία αρχαιολογικά, λαογραφικά, ιστορικά, τεχνολογίας, τέχνης κ.ά.

Τα Μουσεία αποτελούν ένα διαδεδομένο πολιτιστικό πόλο έλξης που συνεισφέρει παράλληλα στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη ενός τόπου

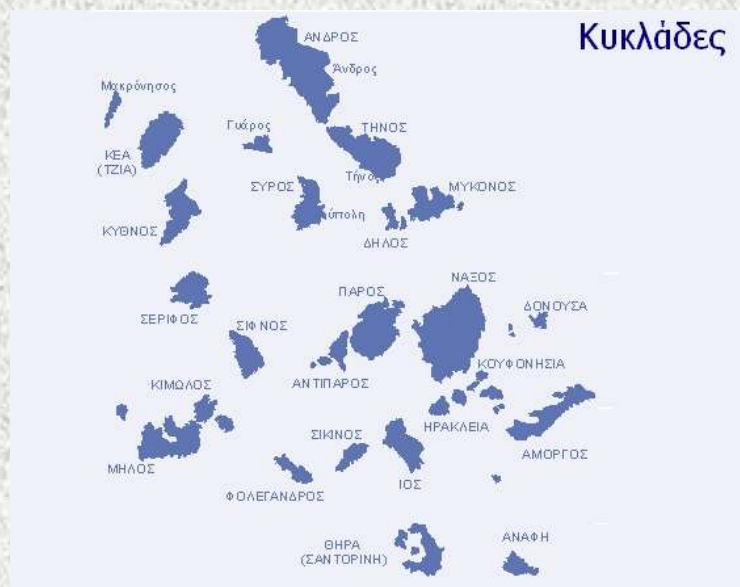

1. Ποια θα ήταν κατά την γνώμη σας η πιο σημαντική συνεισφορά των μουσείων στο κοινωνικό σύνολο?

2. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι ισχυρότερες τάσεις και οι πιο σοβαρές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν τα Μουσεία στη χώρα μας στο μέλλον?

3. Πώς κατά τη γνώμη σας πρέπει να αλλάξουν τα μουσεία και να προσαρμόσουν τις αρχές, τις αξίες και τις μεθόδους εργασίας τους στο μέλλον, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις και να εμπλουτίσουν/ενισχύσουν την προσφορά τους?

Πλούσια η ιστορία της Νάξου...

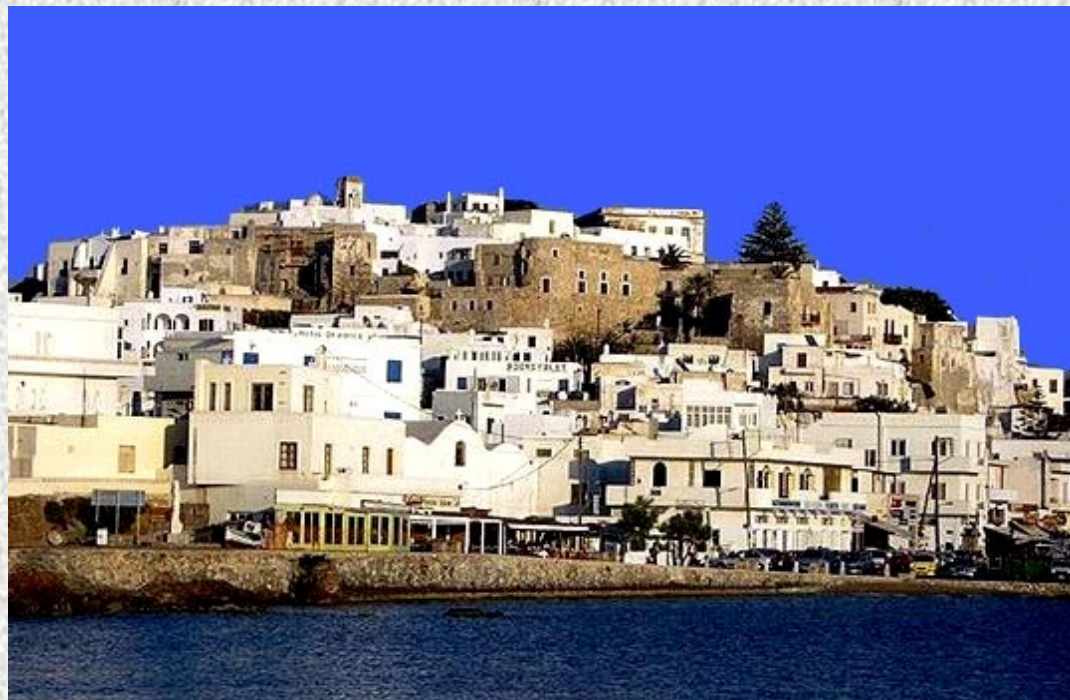
Η Νάξος είναι το **μεγαλύτερο** και σημαντικότερο νησί των **Κυκλάδων**, ένα πλούσιο νησί με **φυσικό περιβάλλον** κατάλληλο για την ανάπτυξη της **γεωργίας** και της **κτηνοτροφίας**.

Είναι επίσης ένα νησί με καλά **φυσικά λιμάνια**, γεγονός που συνέβαλε πολύ στην έντονη **συνεχή πολιτιστική παρουσία** του στην Ελλάδα **από τα τέλη της 4ης χιλιετίας π.Χ.**

Η Νάξος άνθισε για πρώτη φορά κατά την **Πρώιμη Κυκλαδική περίοδο II** (περίπου 2700 - 2300 π.Χ.), κατά την οποία, μαζί με τα μικρά κοντινά νησιά, εξελίχθηκε σε **ένα από τα πιο σημαντικά εμπορικά και πολιτιστικά κέντρα της περιόδου**.

Κατά τις μεταγενέστερες φάσεις της Εποχής του Χαλκού, υπήρξαν ποικίλες αλλαγές και αναταραχές στο Αιγαίο με αποτέλεσμα νέα κέντρα να αναδειχθούν σε άλλα νησιά (Θήρα, Μήλος, Πάρος) και η Νάξος έχασε την ηγετική της θέση στο Αιγαίο.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Νάξου. Βρίσκεται στην Άνω Πόλη.

- Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Νάξου στεγάζει έργα τέχνης και αντικείμενα καθημερινής χρήσης που χρονολογούνται από την Ύστερη Νεολιθική περίοδο έως τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους (5300 π.Χ. - 5ος αι. Μ.Χ.). Τα ευρήματα ήρθαν στο φως στις ανασκαφές που συνεχίζονται στο νησί από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.
- Οι ανασκαφές τα τελευταία σαράντα χρόνια έφεραν μεγάλο αριθμό αρχαιολογικών χώρων (Γρόττα, Απλώματα, Πύθος στη Χώρα, Μελάνες, Σανγκρί, Ίρια, Τσικαλαριό στην κεντρική Νάξο, Πάνορμος, Κόρφη του Αρονίου στην ανατολική Νάξο), καθώς και τα πολλά ευρήματα που στεγάζονται τώρα στο Μουσείο της Νάξου.
- Οι αρχαιολογικές συλλογές του Μουσείου της Νάξου περιλαμβάνουν ορισμένα σημαντικά ευρήματα, ειδικά από τις Πρώιμες Κυκλαδικές περιόδους (3200 έως 2300 π.Χ.), αλλά και από τις προηγούμενες ιστορικές φάσεις. πολλά από αυτά τα ευρήματα είναι μοναδικά.
- Οι συλλογές των πρώιμων κυκλαδικών μαρμάρινων ειδωλίων είναι δεύτερες από εκείνες του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στην Αθήνα, ενώ υπάρχουν επίσης μερικές πολύ ωραίες συλλογές αγγείων που χρονολογούνται από τα μυκηναϊκά (τέλη 2ης χιλιετίας π.Χ.) και τις γεωμετρικές περιόδους (9ος - 8ος αι. π.Χ.).
- Οι αρχαϊκές (7ος - 6ος αι. π.Χ.), η κλασική (5ος - 4ος αι. π.Χ.) και οι ελληνιστικές (3ος - 1ος αι. π.Χ.) αντιπροσωπεύονται από χαρακτηριστικά παραδείγματα κεραμικής και τερακότας ειδωλίων. Η Ρωμαϊκή περίοδος (1ος αι. π.Χ. έως 2ος αι. μ.Χ.) απέδωσε όχι μόνο κεραμική αλλά και μια μεγάλη, πολύ ενδιαφέρουσα συλλογή γυάλινων αγγείων. Το αρχαϊκό γλυπτό αντιπροσωπεύεται από μερικά σημαντικά έργα.

Το Ιστορικό Αρχείο Νάξου στεγάζονται σήμερα στην άλλοτε Γαλλική Σχολή, Ουρσουλίνων. Στη Σχολή αυτή φοίτησε και ο Νίκος Καζαντζάκης.

Το Ιστορικό Αρχείο Νάξου ιδρύθηκε στα τέλη του 1945 χάρη στην επιμονή και το όραμα του Προοδευτικού Ομίλου Νάξου και του ιδρυτή του Ιωάννη Δελλαρόκκα. Πρόκειται για ένα «μουσείο» τεκμηρίων με πολύτιμες συλλογές έγγραφων και βιβλίων που αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της Νάξου μέσα στο χρόνο, ξεκινώντας από τον 16ο αιώνα και φτάνοντας μέχρι τις μέρες μας. Σήμερα το Αρχείο στεγάζεται στην ανακαινισμένη Σχολή των Ουρσουλινών καλογριών και είναι ανοιχτό σε κάθε ενδιαφερόμενο που θέλει να ανακαλύψει τους θησαυρούς του. Πρόκειται για ένα «μουσείο» τεκμηρίων με πολύτιμες συλλογές έγγραφων και βιβλίων που αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της Νάξου μέσα στο χρόνο.

Το **Ενετικό Μουσείο Νάξου** ή Domus Della Rocca-Barozzi, στεγάζεται σε παλιό αρχοντικό στο Κάστρο.

Πρόκειται για το πρώην φρουραρχείο επί Ενετικής κτήσης, το οποίο επί Τουρκοκρατίας λειτουργούσε ως το Προξενείο της Βενετίας. Ιδιοκτήτες του κτιρίου από το 1704 μέχρι και σήμερα η οικογένεια Ντελαρόκκα- Μπαρότσι, με τον δημιουργό του Ενετικού Μουσείου, κύριο Νίκο Καραβία, να εκθέτει στους χώρους του τις συλλογές της οικογένειας με αντικείμενα που χρονολογούνται από το 1207 έως σήμερα.

Χρηστικά αντικείμενα από διάφορες εποχές, φορεσιές, πίνακες και όπλα καθώς και αρχιτεκτονικά μέλη από την ακρόπολη της Νάξου στα όσα κεντρίζουν το ενδιαφέρον. Ο χώρος φιλοξενεί το Domus Festival (αφορά κυρίως σε μουσικές εκδηλώσεις), ένα φεστιβάλ που διοργανώνεται από το 1999 και λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Βυζαντινή Συλλογή

Ανάμεσα στους πιο γνωστούς πύργους του νησιού ο Πύργος του Γλέζου στη Χώρα, αποτέλεσε το Παλάτι των Κρίσπι, όπου διέμεναν οι δούκες της οικογένειας. Βρίσκεται πάνω από την Τρανή Πόρτα, στο βόρειο τμήμα του κάστρου, και αποτελεί τον μοναδικό σωζόμενο προμαχώνα του κάστρου.

Εξαιρετικά αναστηλωμένος, σήμερα στεγάζει την ενδιαφέρουσα έκθεση μεσοβυζαντινής γλυπτικής από τη Νάξο και τις Κυκλάδες, με αντικείμενα που χρονολογούνται από τον 7ο έως τον 12ο αιώνα.

Θεατρικό Μουσείο Ιάκωβος Καμπανέλλης

Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της τέχνης και των γραμμάτων της μεταπολεμικής γενιάς, γεννήθηκε στη Νάξο το 1921.

Από το καλοκαίρι του 2016 λειτουργεί για το κοινό το Θεατρικό Μουσείο Ιάκωβος Καμπανέλλης, στη γενέτειρά του, σε πετρόκτιστο ιστορικό κτήριο στην περιοχή της Γρόττας. Βρίσκεται σε ιδανικό σημείο καθώς στην περιοχή αυτή γεννήθηκε και μεγάλωσε ο Ιάκωβος Καμπανέλλης.

Η κόρη του, Κατερίνα Καμπανέλλη, δώρισε στο Μουσείο προσωπικά του αντικείμενα, αρχειακό υλικό, το γραφείο του με τη βιβλιοθήκη του. Επίσης, ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει προβολές ψηφιοποιημένων συνεντεύξεων του, ταινίες τις οποίες ο ίδιος σκηνοθέτησε ή έγραψε το σενάριο, να μελετήσει όλα τα έργα του που έχουν εκδοθεί καθώς και μεταφράσεις αυτών.

Αρχαιολογικό Μουσείο Απειράνθου

Στο αρχαιολογικό μουσείο της Απείρανθου, εκτίθενται σημαντικά ευρήματα από τις ανασκαφές που έχουν γίνει στο νησί και πολλά από αυτά χρονολογούνται από τα προϊστορικά χρόνια.

Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν: οι πέτρινες πλάκες με τις ανάγλυφες διακοσμήσεις που προέρχονται από το πρώτο ιερό των Κυκλάδων Κυκλάδων στην Κορφή τ' Αρωνιού.

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απειράνθου

Το Μουσείο διαθέτει πολύ αξιόλογες συλλογές δειγμάτων από την πανίδα και τη χλωρίδα της περιοχής. Λειτουργεί από το 1966 και χωρίζεται σε τμήματα θάλασσας και ξηράς. Περιλαμβάνει ενυδρείο, εξαιρετική συλλογή από όστρακα, σκελετούς δελφινιών, οστά και κρανίο φυσητήρα καθώς και την εντυπωσιακά μεγάλη συλλογή ειδών χλωρίδας που προέρχεται από έρευνα του καθηγητή Δημήτρη Βολιώτη στην υδρολογική λεκάνη του χειμάρρου Περαχωρίτη..

Το μουσείο έχει αναπτύξει σημαντική εκπαιδευτική δράση, διοργανώνοντας και φιλοξενώντας κατά καιρούς συνέδρια και εκδηλώσεις με θέματα σχετικά με τη χλωρίδα, την πανίδα και την οικολογία.

Γεωλογικό Μουσείο Απειράνθου

Το Γεωλογικό Μουσείο της Απειράνθου ιδρύθηκε το 1964 και λειτούργησε αδιάκοπα για 4 χρόνια. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, η λειτουργία του διακόπηκε, και επαναλειτούργησε το 1987 μετά από πρωτοβουλία του Μανώλη Γλέζου, ο οποίος δώρισε την συλλογή του από πετρώματα και απολιθώματα, δίνοντας στο μουσείο μεγαλύτερο νόημα και ενδιαφέρον.

Το μουσείο προκαλεί το ενδιαφέρον πλήθους επισκεπτών από όλον τον κόσμο, καθώς εκτίθενται πετρώματα από ολόκληρο το νησί, με κυρίαρχη τη σμύριδα, το διάσημο σκούρο μάρμαρο της Νάξου. Επιπρόσθετα, στο μουσείο εκτίθενται πετρώματα και από άλλα κυκλαδίτικα νησιά όπως η Μήλος και η Σαντορίνη. Επομένως, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει κοφτερές λεπίδες οψιδιανού από την Μήλο και ηφαιστειακά πετρώματα από τη Θύρα, καθώς και από την περιοχή της Αίτνας και του Βεζούβιου.

Σημαντικό έκθεμα αποτελούν μικρά κομμάτια από μετεωρίτες που προέρχονται από τη μακρινή Βραζιλία και όχι μόνο. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλούν τα απολιθωμένα οστά του νάνου ελέφαντα που ζούσε στο νησί της Νάξου έως πριν από σχεδόν 70.000 χρόνια.

Λαογραφικό Μουσείο Απειράνθου

Στην Απείρανθο ο επισκέπτης συναντά και το Λαογραφικό Μουσείο του χωριού, το οποίο στεγάζεται σ' ένα παραδοσιακό οίκημα που αποτελείται από 3 δωμάτια και μια πανέμορφη, γραφική αυλή.

Τα εκθέματά του αποδεικνύουν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των κατοίκων της περιοχής, καθώς αποτελούνται μεταξύ άλλων από αντικείμενα οικιακής χρήσης, υφαντά και κεντήματα, γεωργικά εργαλεία.

Το **Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Απειράνθου** είναι Πινακοθήκη σύγχρονης Τέχνης με 70 και πλέον έργα.

Το Μουσείο Εικαστικών Τεχνών της Απειράνθου, στεγάζεται στο ισόγειο του πολιτιστικού κέντρου, που βρίσκεται στον κεντρικό δρόμο πριν την είσοδο του χωριού.

Ιδρύθηκε από το σύλλογο Φίλων των Μουσείων και της Βιβλιοθήκης Ν.Ν. Γλέζου το 2008, και φιλοξενεί πολύ αξιόλογα έργα (ζωγραφική, γλυπτά, χαρακτηριστικά) καλλιτεχνών από τη Νάξο.

Η **Βιβλιοθήκη Νίκου Νικολάου Γλέζου** με 20.000 τόμους βιβλίων στην Απείρανθο

Η βιβλιοθήκη Νίκου Νικολάου Γλέζου βρίσκεται στην Απείρανθο της Νάξου και στεγάζεται προσωρινά στο Πολιτιστικό Κέντρο του χωριού. Η βιβλιοθήκη αυτή έχει σημαντική ιστορία. Ξεκίνησε τη λειτουργία της με 575 τόμους το 1965 και σήμερα έχει στην ιδιοκτησία της 26.000 τόμους βιβλίων εκ των οποίων οι 16.000 είναι τοποθετημένοι στο βιβλιοστάσιο του Πολιτιστικού Κέντρου και οι 10.000 στιβαγμένοι σε χάρτινες κούτες της υπόγειας αποθήκης του.

Ο Μανώλης Γλέζος είχε πει στα εγκαίνια της βιβλιοθήκης το '65: «Ένα απ' τα μεγάλα μας όνειρα ήταν να αποκτήσει το χωριό μας και βιβλιοθήκη. Και γιατί όχι; Το βιβλίο είναι απαραίτητο στοιχείο ζωής, προόδου, πολιτισμού. Αστείρευτη πηγή φωτός. Η μόρφωση και ο πολιτισμός πρέπει να γίνουν κτήμα των κατοίκων της υπαίθρου!»

**Συμβάλλουν τα Μουσεία της Νάξου
στην Τουριστική ανάπτυξή της ?**

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας !

Ροΐδω Μητούλα
mitoula@hua.gr